

4. Мария Антониета Криппа. Антонио Гауди / 1852-1926 О влиянии природы на архитектуру / Пер. с нем. Р. Г. Сакачова, Н.Д. Кортуновой. – Изд-во: TASCHEM/APT-РОДНИК, 2004. - 96 с.
5. Оскар Нимейер. Архитектура и общество / Пер. с португальского, английского и французского.- М.: изд-во «ПРОГРЕСС», 1975. – 190 с.

Аннотация

Проанализованы та сопоставлены основной и заключительный периоды творческой деятельности выдающихся архитекторов, ярких представителей главных психотипов: «Творцов», «Прагматиков», «Интеллектуалов» и «Романтиков»: О. Нимейера, К. Тангэ, Ф. Л. Райта, А. Гауди на предмет приоритетного использования классических геометрических форм, принципов композиционного построения, компактности объемно-пространственных решений, пространственной прозрачности и декоративно – цветовой насыщенности. Полученные результаты свидетельствуют о существенных изменениях в творческой направленности мастеров, о переходе их на новый эволюционный виток, в соответствии с теорией эволюции.

Ключевые слова: проанализованы, сопоставлены, основной, заключительный, периоды, творческая деятельность, выдающиеся архитекторы, представители, главные психотипы, «Творцы», «Прагматики», «Интеллектуалы», «Романтики», О. Нимейер, К. Тангэ, Ф. Л. Райт, А. Гауди, приоритетность, геометрическая форма, композиционное построение, компактность, пространственная прозрачность, декор, цвет, результаты, переход, новый эволюционный виток, теория, эволюция.

УДК 72.036

Василенко Л. Г. ,

*Кандидат архитектуры, доцент кафедры містобудування
Київського Національного Університету будівництва і архітектури*

ВРАХУВАННЯ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА В РЕАЛІЗАЦІЯХ КИЇВСЬКИХ АРХІТЕКТОРІВ 1920-Х – ПОЧ. 1930-Х РОКІВ

Анотація: висвітлені аспекти новаторського, неформального узгодження найкращих об'єктів архітектури Києва (на прикладі житлових будинків секційного типу), побудованих за проектами видатних майстрів архітектури України, з середовищними умовами міста, рельєфом, характером вулиць і природи.

Ключові слова: новаторський напрямок, житлові будинки, середня поверховість, секційні, європейська практика, експресивність, раціональність, стрічкова композиція, рельєф, міське середовище.

Мета статті: проаналізувати архітектурно-планувальні варіанти житлових будинків секційного типу в Києві, які стали взірцями новаторського напрямку в архітектурі України вищезазначеного періоду та оцінити їх прогресивність і корисність для сьогодення.

Актуальність полягає в дослідженні архітектурно-планувальних особливостей житлової забудови секційного типу, зведеної в м. Києві за проектами відомих українських архітекторів-прихильників новаторського напрямку зазначеного періоду. Дослідження житлових об'єктів важливо як з наукової точки зору: аналізу, узагальнення, так і з практичної – виявлення раціональних планувальних схем, уміння зрозуміти та органічно поєднати об'єкт з міським середовищем.

Виклад основного матеріалу. Проїжджаючи центральними київськими вулицями, вже з побіжного огляду видно, що житлові об'єкти, зведені в зазначений період, мають цікаві об'ємно-просторові вирішення.

В Києві, як і в інших містах - Харкові, Дніпропетровську, в кінці 1920-х, на початку 1930-х років, незважаючи на тяжкі економічні умови, будувалися 4-6 поверхові житлові будинки: коридорного, галерейного, секційного типу та будинки-комуни. В секційних будинках застосовувалися збірні залізобетонні конструкції (стінові елементи, перекриття, балкони, сходові марші) [3, с. 33].

Спочатку в Україні були запроектовані «взірцеві». типові проекти секційних будинків, а вже з 1931 р. почали розроблятися архітектурні проекти за індивідуальними розробками провідних архітекторів Києва, зокрема: П. Ф. Альошина, Г. І. Волошинова, В. І. Заболотного, В. Г. Кричевського, М. В. Холостенка та інших, які враховували: економічні умови, соціальні потреби, особливості місцевості, клімату та рельєфу, нові естетичні погляди, прогресивні європейські тенденції в архітектурі і особливості [1].

Складні економічні умови не впливали на становлення та розвиток міської забудови м. Києва в кінці 1920-х, початку-середини 1930-х рр., що було пов'язано з розвитком містобудування, поштовхом до якого були соціальні процеси та стабілізація політичних взаємин. В Києві відбувалися певні планомірні розбудовчі процеси, як в економічній, житловій, так і в культурній сферах.

Особливе значення в архітектурно-будівельному житті Києва набувала та обставина, що в місті з 1924 року розпочався випуск архітектурних кадрів (КХІ), багато з яких трималися авангардних новаторських позицій. Це відомі в

подальшому архітектори: В. І. Заболотний, М. В. Холостенко, Я. А. Штейнберг та інші, які після закінчення навчання активно вступали в практичну діяльність, розуміючи важливість і відповідальність поставлених завдань, одне з яких було – формування міського простору Києва з його складним рельєфом та цікавими панорамами.

Характерним прикладом була стрічкова забудова в містобудуванні того часу, найбільш розповсюджена в Україні, так і в європейських країнах: Німеччині, Голландії, Чехії, Польщі. Прикладом є двох-секційний (2 квартири на поверсі) будинок кооперативу «Октябрька» (арх. В. І. Заболотний) в м. Києві по вул. Полтавська з габаритом секції 11x15 м. Декілька таких будинків створюють гармонійну стрічкову забудову з добре впорядкованими міжбудинковими територіями суспільно-громадського призначення. Історик В. В. Чепелик писав в одній із своїх статей про те, що В. І. Заболотний створив один із цікавих прикладів вирішення стрічкової композиції в комплексі «Октябрька», який в значній мірі суголосний з раціоналістичними об'єктами європейських тогочасних архітекторів [2].

Секційні будинки двох-квартирні з 3-х кімнатними квартирами отримали різні об'ємно-планувальні і конструктивні рішення. Їх можна розподілити на рядові і кутові. Цікавим прикладом лінійного (рядового) рішення є 7-ми поверховий житловий будинок, зведений в 1937 р. (будувався з 1933 по 1937 рр.) за проектом М. В. Холостенка. Автор запропонував чітку лінійну схему, яка відповідала б відкритості та доступності до проспекту завдяки запроєктованому зеленому курдонеру. Незважаючи на стилістичні зміни, що відбувалися в архітектурі середини 1930-х років (включення декору та скульптурних елементів), що й позначено на головному фасаді даного об'єкта, в секційному будинку чітко виявлено тенденцію новаторського напрямку, згідно з тими тенденціями, які формувалися в світовій архітектурі того часу, але в той же час вони були не формальними. Природне міське середовище не нехтувалося, а розумно використовувалося, що надавало об'єктам київського конструктивізму своєрідного неповторного характеру. Це руйнувало існуючу думку про формалістичний характер конструктивістських об'єктів, їх монотонність, «сірість», що існувала в історичних роботах середини минулого ХХ століття. Саме вивчення київських об'єктів, як спадщини конструктивізму, дає можливість спростувати попереднє тлумачення [1].

Майстерне поєднання місцевих умов з об'ємно-планувальним рішенням добре виявлено талановитим архітектором П. Ф. Альошиним в «Будинку лікаря» (1927-1930 рр.) по вул. В. Житомирській, 17, де одночасно позначилася творча індивідуальність, розуміння нових стильових підходів як до внутрішніх функціональних процесів (усвідомлення актуальних суспільних завдань), так і

до формоутворення. Емоційний (експресивний) конструктивізм перемиг всі попередні стилістичні напрямки, в яких до того часу працював видатний архітектор.

Багатогранна творчість В. Г. Кричевського позначена різними об'єктами в Києві: школи, житло, виконані на початку ХХ століття. Майстер виявив свій новаторський талант у створення житлового 6-ти поверхового будинку «Раліт» по вулиці М. Коцюбинського, застосувавши цікавий прийом органічного зв'язку композиції об'єкта із існуючим рельєфом. В. Г. Кричевський поклав в основу образу «ступеневу» композицію, завдяки якій виразність форм набула динамічності і унікальної неповторності [2]. Тут помітна особлива пластичність геометричних форм, виконаних з певним бажанням об'єднати архітектурний ритм з рельєфом і характером місцевості, розкрити фасад будівлі на головну вулицю. Будівля є творчим переходом від народно-стильового напрямку до новаторського. Оригінальність композиції, пластичність засобів виразності головного фасаду надають будівлі риси експресивності.

Складний крутий рельєф вул. Челюскінців, 4 (вул. Костьольна) продиктував авторові М. В. Холостенко цікаву композицію, органічно пов'язану з рельєфом вулиці. Скомпоновано два типа секцій: двох-квартирні, трьох-квартирні, що в сукупності мають форму трилисника, а в центрі розташовані сходові клітини. Конструктивна схема виконана повздовжніми і поперечними несучими стінами, що створило чіткий ритм елементів фасаду (вікон, балконів, сходових клітин), що надало об'єкту неповторний композиційний образ.

Зазначені об'єкти, витримані в новаторському напрямку, довели неправомірність думки про «сірість» і одноманітність конструктивістських об'єктів, виконаних в органічному поєднанні з умовами місцевості і особливостями київського рельєфу.

Використана література:

1. Василенко Л. Г. Интернациональные взаимосвязи из их влияние на новаторскую архитектуру УССР в 1920-е, начале 1930-х годов: автореф. дис. канд. архитектуры: 18.00.01 / Л. Г. Василенко — М., 1991. - 24 с.
2. Архітектурна спадщина України/ НДІТАМ. Вип. №5. – К.: 2002.
3. Нариси історії архітектури України. Том 2. – К.: 1963.
4. Хроніка. Наш край. Український культурологічний альманах. Вип. № 1 (2, 3, 4) – К.: «Довіра», 1993. – с. 149-161.

Аннотация

В статье раскрыты аспекты новаторского, неформального согласования лучших объектов архитектуры Киева (на примере жилых домов секционного типа, построенных за проектами известных киевских архитекторов), со средовыми условиями города, рельефом, характером улиц и природы.

Ключевые слова: новаторское направление, жилые дома, средняя этажность, секционность, европейская практика, экспрессивность, рациональность, строчная композиция.

Annotation

This article is devoted to reveal best avant-garde objects of Kiew architecture, on examples of houses of sectional type, built according to projects of popular Kiew architects, based on city environment, relief, characters of streets and nature.

Keywords: avant-garde, houses, sectional type, European experience, rationality, expressiveness, linear composition.

УДК 72.01

Вотинов М. А.,*канд. арх., доц.*

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
им. А. Н. Бекетова, г. Харьков, Украина*

**ПРИНЦИПЫ ГУМАНИЗАЦИИ АРХИТЕКТУРНО-
ГРАДОСТРОИТЕЛЬНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ
В КРУПНЕЙШИХ ГОРОДАХ**

Аннотация: в статье разработаны принципы гуманизации архитектурно-градостроительной инфраструктуры в крупнейших городах.

Ключевые слова: гуманизация, архитектурно-градостроительная инфраструктура, крупнейшие города.

Архитектурно-градостроительная инфраструктура в крупнейших городах является иерархической многоуровневой системой с совокупностью открытых архитектурных пространств, предназначенных для основных процессов жизнедеятельности населения.

Она включает транспортно-пешеходную, промышленную, жилую, ландшафтно-рекреационную инфраструктуру органично объединенные с инфраструктурой городской среды.